

Årsrapport 2021 fra ekstern fagfælle

Tidsåndens udfordringer for højere uddannelse og forskning: Hvordan håndterer universiteterne diversitet, inklusion, 'de-westernization' og bæredygtighed?

Udarbejdet af Kim Schrøder, professor i Kommunikation, Roskilde Universitet, Danmark

Den 8. august 2022

Til

Universitetet i Bergen

Det samfunnsvitenskapelige fakultet

Institut for Informasjons- og Medievitenskap

Programrådet for medier og kommunikasjon

Indledning

Denne rapport er min fjerde og sidste rapport som ekstern fagfælle, efter at jeg tiltrådte som programsensor/ekstern fagfælle i 2018. Efter at 2018-rapporten evaluerede den på det tidspunkt nye Masteruddannelse i Medier og Kommunikation's første årsgennemløb; 2019-rapporten evaluerede Bacheloruddannelsen i Medier og Kommunikation (med særligt fokus på styrkelsen af digital kompetence og valgfrie kurser); og 2020-rapporten satte fokus på omfanget og kvaliteten af metodeundervisningen på bacheloruddannelsen i Medier og Kommunikation, har programrådet og jeg aftalt, at 2021-rapporten tager temperaturen på universiteternes håndtering af spørgsmålene om diversitet, inklusion, 'de-westernization' og klima-bæredygtighed.

Årsrapporten er udarbejdet ifølge de retningslinjer, der fremgår af Det samfundsvitenskapelige fakultets "Programevaluering av ekstern fagfelle 2020".

Som følge af normaliseringen af menneskelige relationer efter Covid19-pandemien har det i år, i modsætning til i 2020 og 2021, været muligt for mig at gennemføre et 'feltarbejde' i Bergen i maj 2022, med frugtbare samtaler med syv forskere og undervisere ved instituttet. Derfor er tyngdepunktet i denne rapport min analyse af disse forskere og underviseres oplevelser af og synspunkter på de valgte problemstillinger.

Som i de foregående rapporter opfatter jeg min rolle som en udefra kommende katalysator, hvis eksterne blik på de valgte tematikker kan give baggrund for, at man i miljøet selv løbende diskuterer disse spørgsmål og måske når frem til fælles holdninger til håndteringen af dem.

DEL 1 Undersøgelsesfelt og ramme for forskersamtaler

Indledende rids af undersøgelsesfeltet: diversitet, inklusion, 'de-westernization' og klimabæredygtighed

I samarbejde med programleder Anders Lysne har jeg besluttet, at dette års rapport skal fokusere på de dagsordener og udfordringer, der kommer fra en række af de kulturelle aspekter af den 'tidsånd', der er vokset frem gennem de sidste årtier. Der refereres ofte under ét til disse strømninger som 'woke-aktivisme' – en betegnelse, som ikke anvendes i denne rapport på grund af, at den i stigende grad benyttes af modstanderne som en negativ og nedgørende etikette.¹

Både i akademiske kredse (konferencer, bøger, tidsskrifter) og i det offentlige rum (nyhedsmedier, sociale medier), internationalt såvel som nationalt, har vi alle været vidne til – og måske deltaget i – undertiden højspændte og følelsesladede debatter om disse spørgsmål:

- Hvordan kan vi udbygge vores forestillinger om og holdninger til begreber og fænomener som *diversitet* og *inklusion*, således at vi kan møde identiteter og livsformer, der – som 'Andre' – adskiller sig fra det normsæt, der præger 'mainstream', med respekt og ligeværdighed? Dette ønske om ikke at krænke marginaliserede og måske sårbare kulturelle og demografiske grupper, defineret ud fra køn, seksualitet, kropskaraktistika, etnicitet og religion, har i nogle tilfælde manifesteret sig som '*cancel culture*', dvs. som krav om at fjerne historiske begivenheder og figurer inden for kunst og litteratur, fordi deres historiske virke nu opfattes som frastødende og undertrykkende.
- Hvordan kan man tage højde for, at mange af de begreber og teorier, som forskningens mainstream betjener sig af, udspringer af en vestlig samfundsmodel og et vestligt epistemologisk univers, og derfor ikke umiddelbart lader sig overføre til ikke-vestlige samfunds- og kulturforhold? Hvordan kan man anerkende de potentielle bidrag til medie- og kommunikationsvidenskab, som er udviklet i ikke-vestlige samfund? Feltets dagsorden er derfor blevet tilført en diskussion om, hvordan man kan '*de-westernize*' *medie- og kommunikationsvidenskaben*, både for at vise respekt over for bidrag fra ikke-vestlige tankesæt og for at berige den vestlige forskning med disse perspektiver..
- Hvordan kan medieforskning og -uddannelse tage mere aktivt del i bestræbelserne på at opnå *klimaforandringer*, med det formål at bidrage til at en mere *bæredygtig fremtid* for jorden?

¹ I artiklen "The abnormalisation of social justice: the 'anti-woke culture war' in the UK" (*Discourse & Society*, online first 2022) analyserer Bart Cammaerts, hvordan den britiske højrefløj fører diskursiv kamp mod anti-racistiske, anti-sexistiske og pro-LGBTQ+ -aktivister og får dem til at fremstå som ekstreme bevægelser, der truer centrale samfundsværdier. Cammaerts ser højrefløjens kampagner som et forsøg på miskreditere undertrykte gruppers krav om anerkendelse af deres værdier og livsformer, med det formål at fastholde eksisterende ulighed, privilegier og dominans.

Rammen for samtalerne med forskere/undervisere på Medie- og Kommunikationsvidenskab

Det var formålet med mine samtaler med UiB-kollegerne om disse emner at facilitere en diskussion mellem forskere og undervisere om, i hvilket omfang I ønsker at indbygge disse udfordringer i uddannelsens forsknings- og undervisningspraksis, og måske i uddannelsens organisationskultur – så at sige at opbygge en form for kollektiv holdning til spørgsmål, der ind imellem kan udvikle sig til kollegiale konflikter, til konflikter mellem ansatte og ledelse, og til ophedede debatter i det offentlige rum, herunder på sociale medier.

I Danmark er sådanne offentlige debatter ofte blevet indledt af folketingsmedlemmer, i form af formelle klager til universiteternes komiteer for videnskabelig uredelighed og forespørgsler til ministeren for videnskab og forskning. Her har højrefløjspolitikere anklaget kultur-, litteratur- og medieforskere for at bedrive aktivistisk og politisk forskning, der kompromitterer forskningens videnskabelighed. Disse politikeres kritik har omhandlet både bestemte forsknings- og undervisningstematikker (fx LGBTQ+-forskning, hvidhedsstudier, osv.) og bestemte forskningsmetoder (fx autoetnografi), der anklages for at være iboende 'uvidenskabelige'.

Programleder Anders Lysne har været behjælpelig med at finde frem til en forskelligartet skare af institutkolleger, som det ville være spændende for mig at tale med: Asbjørn Grønstad, John Magnus Dahl, Knut Helland, Maryam Nia, Ole Johan Mjøs, Rune Klevjer og Synnøve Lindtner. Jeg vil gerne takke dem alle for spændende samtaler, og Anders for at organisere dem!

På baggrund af mine samtaler med disse kolleger vil jeg i det følgende prøve at opstille et katalog af oplevelser, synspunkter og holdninger til tematikkerne, som inspiration til diskussioner i uddannelsens forskersamfund. Jeg har i samtalerne anvendt en spørgeramme, der spørger ind til de ovenstående tematikker: 1) Har du berørt nogle af disse tematikker i din egen forskning og undervisning? 2) Er du kommet i berøring med nogle af disse bevægelser og krav i din omgang med studerende og kolleger? 3) Hvordan ser du på eventuelle tiltag, som din organisation har taget i disse sammenhænge? 4) Har du gjort dig nogen overvejelser om, hvordan disse spørgsmål bør håndteres i fremtiden?

I et indledende brev til deltagerne har jeg gjort det klart, at selv om vi som medie- og kommunikationsforskere, og som samfundsborgere, i et vist omfang er fælles om disse kulturelle udfordringer, så er vi også forankret i forskellige diskursive kontekster, konkret fx med hensyn til hvordan spørgsmålene er blevet diskuteret i deltagerens norske og min danske sammenhæng. Jeg lagde derfor op til, at jeg ville være særligt interesseret i at høre om, hvordan disse diskussioner har udspillet sig på norske universiteter, i norske medier, på sociale medier – og hvordan de personligt har oplevet dem, som forskere og borgere.

På grund af emnets potentielt følsomme karakter, har det også været nødvendigt for mig at fortælle, hvor jeg står i disse debatter: Er jeg en stærk fortaler for mere inkluderende og flere ikke-vestlige perspektiver, eller, omvendt, betragter jeg aktivisternes krav som irrelevante, irriterende og måske skadelige? Svaret er: ingen af delene. Jeg mener på den ene side, at det er vigtigt at være åben for fx inklusionsbevægelsernes dagsorden om større diversitet, at vise respekt for ofrene for 'andetgørelse', og at være lydhør over for kritikken af det vestlige teoretiske hegemoni. Men på den anden side er jeg bekymret for de potentielt negative konsekvenser af 'cancel culture', ikke mindst

faren for historisk amnesi og indskrænkninger af den demokratiske ytringsfrihed. Jeg mener også, at det er afgørende, at man ikke fordømmer dem, der kæmper med at forstå de aktivistiske strømninger, herunder de nye former for korrekt sprogbrug, hvor frygten for at blive udskammet kan føre til, at der opstår en tavshedsspiral, med alvorlige konsekvenser for såvel individer som for den demokratiske samfundsorden.

I min email til deltagerne gjorde jeg det klart, at jeg ikke stillede nogen krav om forberedelse af samtalen. Men hvis på den anden side deltagerne var interesserede i at få lidt inspiration til at tydeliggøre deres egne holdninger til tematikkerne, tilbød jeg dem et notat (se Appendiks), hvori jeg opridsede tematikkerne og gav en række eksempler fra de seneste måneder fra min egen erfaringshorisont på, hvordan de har udspillet i danske og internationale kontekster. Dette notat er på engelsk for at give eventuelle ikke-norsktalende deltagere mulighed for at forberede samtalen.

Selv om deltagerne ikke tilkendegav et ønske om at optræde anonymt i rapporten, har jeg valgt ikke at nævne nogen af dem med navn. Det har været mit formål at gøre rede for så mange og så forskellige synspunkter som muligt, ikke at lave en opgørelse over hvem og hvor mange der mente det ene eller det andet.

DEL 2 – Som medie- og kommunikationsforskerne oplever de nye strømninger: identitetspolitik, 'de-westernization' og klimaspørgsmål

Øget fokus på diversitet og inklusion

Det kommer flere gange frem i samtalerne, at nogle af de 'nye' tematikker har forløbere, der går langt tilbage. For eksempel er køns- og diversitetsspørgsmålet ikke i sig selv nyt for de forskere og undervisere, der interesserer sig for køn, eftersom de længe har interesseret sig for forskellighed og andethed ift. kønsrepræsentationer. Én fremfører, at der længe før den nuværende bølge af diskussioner har været studerende, der i forhold til filmhistorien har påpeget den manglende repræsentation af kvindelige instruktører – en konsekvens af, at de fleste store bevægelser i filmhistorien har været drevet af mandlige instruktører.

Men der er så i de senere år sket en betydelig udvidelse af diversitetsfeltet, hvor 'køn' ikke længere er så kontroversielt at beskæftige sig med, men hvor det at beskæftige sig med 'kønsidentiteter' (fx queerness', LGBTQ+) er blevet vældig kontroversielt i visse kredse, på linje med racialiserings- og hvidhedsspørgsmål.

I mange tilfælde kommer disse tematikker ind i undervisningen via forskningen: "Vi fik for nogle år siden et specialprofessorat om visuel kultur, som har sat sig spor i undervisningen kulturteoretisk og politisk, med fokus på kulturel identitet og lignende spørgsmål. Og nu har vi ansat en ny postdoc, som er optaget af, hvad man kunne kalde 'aktivistisk kommunikation' og tilbyder et masteremne på det felt."

Et andet eksempel er et PhD-projekt om immigration og humor, der satte sig spor i undervisningen, fx et valgfrit BA-emne i humor, medier og retorik, der konkret bl.a. omhandlede karikaturtegningers rolle i indvandringsdebatten, både aktuelle karikaturtegninger og historiske

norske karikaturer fra mellemkrigstiden. De studerende var her vældigt optaget af modstillingen af ytringsfrihed og undgåelse af krænkelse af andre religioner og svage grupper, og det kan være vanskeligt at håndtere diskussioner om fx. grove vittser, så underviserne må være forberedte på og meget reflekterede over de konflikter, der kan opstå.

Én nævner et (ikke selvoplevet) eksempel på en underviser på UiB, der nærmest i forbifarten kom med en humoristisk bemærkning om tyskere, som en tysk studerende opfattede som stødende og klagede til instituttet, med det resultat at underviseren blev fritaget for undervisning og i det hele taget ikke fik institutionel opbakning. Et andet eksempel handler om undervisning i parodier af køn på TV, hvor nogle studerende fandt det upassende at underviseren viste klip af en drag-performer, der klædte sig af topløs. Den slags udfordringer bør studerende på et universitet kunne tåle i en kulturanalytisk sammenhæng: "Universitetet bør være et 'safe space', hvor der er bredere rammer for, hvordan samfundskulturelle spørgsmål kan diskuteres på et metaplan." Der har været kollegial opbakning hertil, når underviseren har delt sådanne eksempler med institutkolleger.

Nogle mener, at den identitetspolitiske aktivisme er ikke helt så berettiget i Norge, DK, osv. "Det er også et problem, at en stor del af den identitetspolitiske kritik kommer til Norge fra USA, helt ude af kontekst, i brudstykker af en kompliceret diskurs, der helt mangler bevidsthed om de historiske linjer og om hvilke sammenhænge, politisk og kulturelt, om undertrykkelse og borgerrettigheder, som den tænkning egentlig kommer fra." En anekdotisk eksemplificering heraf handler om en PhD-studerende, hvis projekt handlede om afroamerikanske kvinders kulturproduktion, både skønlitteratur og Tv-fiktion; i rekrutteringen af et bedømmelsesudvalg takkede en engelsk mandlig forsker ja, men kun på betingelse af, at det andet medlem var en sort kvinde. Han sagde det halvt i spøg, men også med et gran af alvor, der viser, at der er en stor usikkerhed med hensyn til at navigere 'korrekt' i det multikulturelle landskab. Den der fortæller anekdoten mener, at der ikke er et problem med den slags i Norge, bl.a. fordi studentermassen er så kulturelt og etnisk homogen.

Tilsvarende fremføres det, at der er mange i det akademiske miljø på UiB, der egentlig ikke opfatter disse problemstillinger, som vældigt relevante eller påtrængende, men som gennem internettet og sociale mediers spredningsnetværk nu bliver konfronteret med dem og føler, at de må tage stilling, fx til krav om at visse betegnelser (fx biologiske pronomener) må undgås, fordi de er stødende. "I udgangspunktet må man tage afslappet på det, og være åben over for nye betegnelser, fordi der er historisk set løbende foregået en diskussion om kontroversielle betegnelser (fx homoseksualitet og en betegnelse som 'sindssyg'), men man må være forsigtig med at kræve, at ens egen normativitet også skal være andre normativitet."

De fremføres også, at det i stigende grad vil blive nødvendigt for universiteter i Norge at indbygge kulturel diversitet og viden om interkulturel kommunikation i uddannelserne. Undervisningen i diversitet og inklusion behøver ikke at være normativ: den kan bedrives reflektivt og kritisk, og drevet af nysgerrighed efter at vide, hvor inkluderende forskellige medier (aviser, netsteder, SoMe apps) er ift. race, køn, evner/duelighed (ability), gennem analyser der ikke er forudindtagne med hensyn til, hvor meget eller lidt inkluderende disse medier er. For eksempel kan man sætte studerende med ikke-vestlig kulturbaggrund og erfaring med den pågældende kulturs sociale medier til at analysere vestlige sociale medier som Facebook og Instagram med henblik på, hvor inkluderende de er eller ikke er.

Man kan også deskriptivt analysere forskellige organisationers og virksomheders adfærdskodeks (code of conduct) ift. deres forskellige målgrupper, mhp. at identificere kommunikative dilemmaer og at modificere og tilpasse disse kodekser (fx omkring gaver og belønninger) bedre ift. målgruppernes kulturelle baggrunde.

Modstand mod diversitet og inklusion

Samtalerne kom også ind på, om forskere der arbejder med identitetspolitik bliver angrebet offentligt for at politisere forskningen og gøre den 'uvidenskabelig'.

Én nævner, at der for nogle år siden var et NRK-program "Hjernevask", der på positivistisk grundlag latterliggjorde humanistisk forskning, med særlig adresse til kønsforskning. Det afstedkom nogle store offentlige debatter og en delegitimering af kønsforskning, og kort efter – uden påviselig kausalsammenhæng - beskar forskningsrådet sit kønsforskningsprogram, og på et selvstændigt forskningscenter blev forskningsprogrammet Kultur & Køn omdøbt til Kulturgruppen.

Flere mener, at frygten for 'cancel culture' er lidt overdreven og panikagtig i en norsk sammenhæng. Den norske højrefløj har i højere grad mobiliseret over for eksempler på forskeres engagement i kønspolitiske og etnisk-religiøse spørgsmål, fx blev en forsker der skrev en rosende kronik om Kong Haralds tale for nogle år siden, hvor han opfordrede til at omfavne forskelle i kønsidentitet og religiøse orienteringer, udsat for hate speech på de sociale medier. Tilsvarende når det drejer sig om kritik af metoder, fx i kønsforskningen, for at være uvidenskabelige. De få tilfælde af protester og klager, der har været fra studenterside, er blevet afvist med henvisning til at forskningsinstitutionerne har tilstrækkeligt robuste mekanismer til at sikre videnskabeligheden i tidsskriftpublikation og bedømmelsesudvalg.

Én fortæller, at der i Norge *har* været angreb på især kønspolitisk forskning, som er blevet angrebet for ikke at være rigtig forskning, men være politisk-aktivistisk forskning, men her på instituttet og i programrådet kender han ikke til konfliktlinjer knyttet til forskellige holdninger til identitetspolitiske strømninger. "Det at nogen er aktivistisk i betydningen at ville forandre verden, det skaber ingen konflikter her. Der er nok flere studenter – og det er en stor styrke – som har et politisk og identitetspolitisk engagement, og når vi skal vejlede masterprojekter, så gælder det om at få disse studenter, for de har noget 'drive' til at læse, til at forske, til at argumentere, og der er for eksempel 3 projekter, der er knyttet til køn i forbindelse med dataspil, og projekter om sport og politik, fx Qatar. Der er ikke noget pres i identitetspolitisk retning fra studerende fra indvandrer kulturer, de er underrepræsenteret på vores uddannelse og humanistiske uddannelser i det hele taget. De klassiske humaniorafag er svært hvide."

Ikke-vestlige perspektiver som udfordring i forskning og uddannelse

Ligesom med hensyn til kulturel diversitet (ovenfor) fremføres det i samtalerne, at kravet om åbenhed over for ikke-vestlige perspektiver ikke er nyt. "Det er for mig lidt chokerende, hvordan den norske offentlighed, og til en vis grad også academia, har ladet sig overrumple af disse kritikker, eftersom der siden 1990erne har været ganske mange engelsksprogede tekster, der har

fremført postkoloniale synspunkter, som jo på mange måder handler om de samme problematikker som kravet som 'de-westernization' nu kommer med. Så for mig er det lidt 'old hat'."

Flere mener, at det ikke er helt ligetil at inddrage ikke-vestlige begreber og teorier: "Det er jo fint, at også vi må læse om andre områder af verden, ligesom de andre områder har måttet læse om os og vores forhold. Men udfordringen er så at undgå at kaste barnet ud med badevandet: Det som er en hovedproblemstilling, det er jo hvordan der i en række andre kulturer findes en mangel på forståelse af, hvad demokrati er, og hvordan samfundsinstitutioner bidrager til at opbygge og varetage demokratiske processer. Det skal fortsat være vigtigt at forstå, hvordan fx nyhedsmedierne bidrager til fremme af demokratiske processer."

Det fremføres også, at det er vigtigt at forstå, at det at gøre medie- og kommunikationsforskningen mere non-western ikke er noget 'easy fix', det er en kompliceret affære: "På den ene side er der et behov for at være åben over for begreber og teoridannelser fra ikke-vestlige samfund, men man skal ikke tro, at det vestlige tankesæt er homogent. Man skal også se på, hvordan den vestlige forskningsimperialisme udspiller sig regionalt og lokalt."

Men selv om det kan være et vanskeligt farvand at navigere i, "er stigende åbenhed over for ikke-vestlige tankesæt også en nødvendighed, fordi de studenter, vi får ind nu, er 'beregste' – de har erfaringer fra både virtuelle og fysiske rejser. Mange af dem er åbne for og har en forventning om at uddannelserne også indeholder ikke-vestlige synspunkter og tankeformer, og ikke er så 'insular' som de har været. Men der er også en fagtradition, som det er vigtigt ikke at forkaste."

Denne åbenhed handler bl.a. om, at ganske almindelige begreber fra forskningen (fx 'trust') kan være præget af en vestlig forestillingsverden: "Når man undersøger ikke vestlige (fx muslimsk-arabiske) gruppers oplevelse og forståelse af kommunikation/kampagner i forbindelse med Covid19, er det nødvendigt at vide, at i en arabisk kulturkreds sameksisterer der to forskellige betydninger af 'trust': en 'horisontal' betydning, der er beslægtet med den vestlige betydning og vedrører sociale, evidensbaserede relationer til familie, venner, politikere, organisationer, osv., og en 'vertikal' betydning, der tilhører det religiøse domæne og er uomtvistelig, som tillid til Gud. Samspillet mellem dem kan i krisesituationer som Covid19 betyde, at den vertikale tillid kommer til at dominere over den horisontale tillid, hvad der kan føre til mindre tilbøjelighed til at stole på myndighedernes anbefaling af at lade sig vaccinere. Men dette kan blive usynligt i spørgeskemaundersøgelser blandt disse kulturgrupper, hvis spørgeskemaet er lavet uden kendskab til tvetydigheden af ordet 'trust'."

Fokus på bæredygtighed i forskning og undervisning

I samtalerne er der ikke mange synspunkter på, hvilken rolle klima- og bærekraftsperspektiver skal håndteres i forskning og uddannelse. Emnet forekommer ikke så kontroversielt som de ovenstående tematikker – det er snarere en selvfølge, at forskning og undervisning integrerer klimaspørgsmålet i de løbende aktiviteter, men også at man har forsømt at gøre det, og at det ikke skal indføres fra oven: "Jeg synes, det er en god ting, at universitetet endelig tager klimaproblemet op og ændrer de praksisser, som vi har haft, fx hvad angår begrænsning af flyrejser, men på programniveau er det et tema, som hidtil ikke har spillet nogen stor rolle. Men på Medie og Kommunikation er jeg som

mange andre vældig skeptisk over for topstyrede processer, som giver en instruks on, at noget skal implementeres nedover på alle niveauer.”

Flere er, ligesom vi så ovenfor på feltet ’kulturel diversitet’, inde på, at fornyelsen starter med forskningen, hvorfra tematikker så siver ned på uddannelserne: ”Vi har flere projekter om bærekraft på forskningssiden, og det slår allerede ud på undervisningen. Mediebrugsgruppen har en nyansættelse i samarbejde med Klimacentret her, som kommer til at undervise hos os. Det er naturligt at fornyelsen starter med forskningssiden, så fornyelsen af undervisningen så at sige tager vare på sig selv.”

Hvordan navigerer universiteterne i det diskursive landskab om kulturel diversitet og ’de-westernization’?

De udfordringer, der er behandlet i denne rapport, går på tværs af praksisfelterne forskning og undervisning. Men de udspiller sig i et vist omfang forskelligt på de to områder, hvad der gør det hensigtsmæssigt at skelne mellem de mekanismer, der er behov for, for at håndtere udfordringerne.

På forskningssiden er der især behov for at sikre forsknings- og ytringsfriheden for de forskere, der betræder de nye veje hen imod kulturel diversitet og inklusion, mens åbenheden for ikke-vestlige teoretiske perspektiver formentlig mere er en intern sag inden for forskningsverdenen, som ikke påkalder sig opmærksomhed udenfor. Kort sagt må det sikres, at spørgsmålet om hvad der er videnskabeligt eller ej, må overlades til forskningsinstitutionernes selvjustits, således at forskere – til gavn for hele samfundet - har frihed til fordomsfrit og i nogle sammenhænge i opposition til vedtagne sandheder at afprøve faglige ideer og positioner:

”Der er for nylig i Norge udkommet en udredning om akademisk ytringskultur. Det vigtige i den sammenhæng er en afklaring af, at ytringsfrihedsrummet må være stort, hvor akademikere ikke i for høj grad må gøre sig til ofre, og forskere må forsvare kolleger, der bliver angrebet for deres forskning fx i identitetspolitiske emner, også selv om de ikke nødvendigvis er enige i den konkrete forskning de udfører.”

Én deltager illustrerer sin pointe gennem en parallel til den journalistiske verden, hvor en journalist kan bedrive sin research ved at ”kan banke på alle døre, og bede om adgang”, som følge af anerkendelsen af journalistrollen. Men nogle gange mangler der en tilsvarende respekt for forskerrollen: man bliver beskyldt for ikke at være forsker, fordi man bedriver en forskning, nogle ikke bryder sig om: ”Jo, gu’ fa’n er man forsker! Man er ansat som forsker på et universitet, man får løn som forsker, osv. – Selvfølgelig skal alt kunne diskuteres: forskningsresultater, metoder, osv., og man skal ikke være beskyttet mod relevante faglige diskussioner, men i forhold til alt den ’dritten’, som man må tage imod skal der være en tydelighed om og anerkendelse af forskningen, både fra institutioner og kolleger.”

På institutionsplan er det nødvendigt at der oprettes et tydeligt og kendt organisatorisk beredskab og en ledelsesmæssig tilstedeværelse, der kan støtte den enkelte forsker, når vedkommende angribes på deres videnskabelige integritet i mediesfæren. Der kan fx oprettes en tydelig og kendt ansvarsfordeling mellem de forskellige ledelseslag (rektor, dekan. Institut- og programleder). Det vil også være hensigtsmæssigt, at institutionen understøtter den enkelte forskers kommunikative

ageren i sådanne krisesituationer, på områder som risikovurdering, responsstrategi i forhold til medier og fastholdelse af den konkrete sags principielle aspekter. Ingen af deltagerne i mine samtaler nævnte kendskab til sådanne formelle støttemekanismer på UiB.

På undervisningssiden viser en lang række sager fra universiteterne i de senere år, internationalt og i de nordiske lande, at der er behov for at sikre undervisernes frihed til at undervise også i identitetspolitiske forhold, der af nogle studerende opfattes som krænkende. I nogle lande (herunder Norge) er både forsknings- og undervisningsfriheden sikret i lovgivningen. Men der kan være behov for at supplere den lovgivne sikring af undervisningen i kontroversielle emner med hvad nogle har kaldt en fundamental forventningsafstemning om, hvad det vil sige at gå på universitetet. Her gælder det, at samtidig med at den nye studenterfølsomhed vidner om et reelt behov for at tage hensyn, så må underviserens ret til at disponere sit stof og sin metode også sikres, selv om den kan opleves som krænkende af nogle studerende - medmindre krænkelsen kan vises at være fagligt og pædagogisk ubegrundet. De såkaldte Chicago-principper har til formål at sikre dette.

I samtalerne kom det frem, at universiteterne bliver nødt til at tage sit ansvar i den henseende mere alvorligt: "Der har hidtil ikke rigtig været nogen debat på institut og fakultet. Men universiteterne kommer til at tage disse problemstillinger meget mere alvorligt fremover, fordi fremtidens studerende om 5-10 år har et helt andet vidensniveau om forholdene i det globale landskab, ikke mindst opbygget via direkte, ufiltreret kontakt med andre unge kloden rundt. For dem bliver disse tematikker [dvs. diversitet, inklusion, de-westernization] til én samlet pakke, der formentlig vil give et samfundsmæssigt engagement, som universiteterne ikke kan sidde overhørig."

I lighed med hvilke forholdsregler der på institutionsplan oprettes på forskningssiden, er det nødvendigt, at der på undervisningssiden oprettes et tydeligt og kendt organisatorisk beredskab, der kan håndtere konflikter mellem undervisere og studerende om disse tematikker.

Flere af deltagerne gjorde sig ret konkrete overvejelser om, hvordan tematikkernes kan diskuteres i relation til Medie- og Kommunikationsfagets nuværende indhold og opbygning: "Hvis man kigger på uddannelsens kursusportefølje, kunne der godt være behov for at bringe nyere perspektiver om kulturel diversitet, køns- og seksuel identitet, osv. ind i pensum, fx at tænke 'mediebrug' bredere end inden for en demokratiteoretisk ramme. Disse kurser, fx Retorik, Mediebrug, og Medieteknologi har især på bachelorniveau tendens til at repræsentere en monolitisk fagtradition som en færdig pakke med tyngdepunkt i kommunikationsvidenskabens klassikere: Den er svær at forandre, ikke nødvendigvis på grund af uvilje, men også fordi det er en meget tung og langvarig proces at forandre kursusindholdet gennem de forskellige instanser på uddannelsen."

Disse tanker kan sættes i endnu mere konkret relation til uddannelsens nuværende 4 søjler: "Det kan være lidt svært at inkludere diversitetstematikker, fordi hele grundrammen for BA-uddannelsen er de 4 søjler: Medieinstitutioner, Mediebrug, Retorik og strategisk kommunikation, Medieæstetik. Hvordan man skal tage køn og diversitet ind her, det er kompliceret. Så kunne man evt. gøre køn og diversitet til en femte søjle – men det er heller ikke tilfredsstillende (...) Vi bliver nok nødt til at bryde op i den statiske forståelse af fagets identitet, som de 4 søjler repræsenterer, for at kunne rumme nyere problemstillinger som diversitet/inklusion, tværmedialitet, gaming-fænomener, platform-samfundet og sociale medier, osv., men også for at nye medieforskere kan se sig selv som undervisere på uddannelsen med de tværgående profiler, de ofte har opbygget."

Én nævner, at en mulighed for at øge de studerendes opmærksomhed på både kulturel diversitet og en ikke-vestlige begrebsverden kunne ligge i en indsats for, at uddannelsen ikke i så høj grad kører en 'segregeret' kursusmodel, med en majoritet af norsksprogede kurser for norske studerende og nogle få kurser på engelsk for især ikke-norske studerende med forskelligartet baggrund, men i højere grad bringer disse to studentergrupper sammen. "Et af de engelsksprogede kurser handler om The Nordic Media Welfare State, og her lærer de internationale studerende om hele det 'mindset', der handler om den særligt nordiske variant af det vestlige demokrati. Men de bringer også teorier og begreber i spil fra deres hjemlige samfundsformer, i bestræbelsen på at forstå den underlige nordiske model. Det kunne være nyttigt, hvis man i højere grad kunne befolke denne type af kurser også med norske studenter og lære noget af den diversitet, der opstår her. I 'apartheidmodellen' går begge parter glip af noget, men særligt de norske."

Afrunding

Denne rapport har forsøgt at tage temperaturen på en række vigtige universitetspolitiske debatter af stor betydning for både forskning og undervisning, med det formål at facilitere afklarende og fremadpegende diskussioner blandt forskere og undervisere på Medie- og Kommunikationsvidenskab.

Rapporten fremstår bevidst som et uorganiseret katalog, uden forsøg på generaliseringer, over en række UiB-ansattes oplevelser, tanker og holdninger på de beslægtede felter, til en vis grad 'framet' af de inspirationsmæssige indspil, som jeg har delt med dem før samtalerne, og som langt fra er fuldt dækkende for de omfattende og komplekse tematikker, der er tale om.

Mit formål har været at bidrage til en afklaring af påtrængende dilemmaer for medie- og kommunikationsvidenskabelige miljøer – en afklaring, der på den ene side anerkender berettigelsen af, at marginaliserede stemmer og grupper mobiliserer sig i en kamp for retfærdighed, lighed og respekt, og som på den anden side undgår, at denne anerkendelse giver disse grupper en sådan magtposition, at grundlæggende demokratiske rettigheder og forudsætninger for videnskabelig erkendelse bliver sat ud af spillet.

APPENDIKS

Kim Christian Schrøder, May 2022

Food for thought – as you prepare for our talk

There are no requirements or prerequisites for participating in the conversation with me.

If, however, you wish to seek some inspiration to crystallize your own thought about these matters, in the following I list and comment briefly on some of the materials I have come across in the previous months leading up to my conversation with you. A few of these materials are from Danish publications.

Again, I wish to stress that I am therefore particularly interested in hearing about concrete manifestations of these debates in Norwegian universities and the Norwegian public/social media – **and your take on them.**

Inclusion and diversity

- **What are the consequences of cancel culture?**
 - ‘America has a free speech problem’, *New York Times*’s editorial board, March 18, 2022. Although this article is naturally about the American context, the editorial expresses general concern about the consequences of cancel culture and woke attitudes, criticizing both right- and left-wing debaters.
 - ”the political left and the right are caught in a destructive loop of condemnation and recrimination around cancel culture. Many on the left refuse to acknowledge that cancel culture exists at all, believing that those who complain about it are offering cover for bigots to peddle hate speech. Many on the right, for all their braying about cancel culture, have embraced an even more extreme version of censoriousness as a bulwark against a rapidly changing society, with laws that would ban books, stifle teachers and discourage open discussion in classrooms.
- **How diverse should we be as researchers and teachers?**
 - Call for papers (edited volume): *Dilemmas of Diversity in a Mediatized Society*, eds. Margunn Serigstad Dahle, Solveig Omland & Hilde Kristin Dahlstrøm.
 - ”What does diversity look like? When is diversity uncomfortable? Which values are at stake? How does media in its many forms sustain and contribute to diversity? How do diversity and social change influence the core values of journalism?”
 - Special issue of *New Media and Society*, 24(2) 2022: *Vulnerable people’s digital inclusion in a perplexed milieu of intersectional vulnerabilities*. Articles about

- the negotiations of identities and belongingness online among Roma in the Czech Republic
 - Somali women refugees fostering digital inclusion in the volatile context of urban Kenya
 - The effects of digital exclusion of undocumented immigrants during the Covid19 pandemic
 - Dis/ability performances on social media by users with concealable communicative disabilities
- **Can and should we change language and cultural repertoires in order to be more inclusive?**
 - Danish newspaper *Politiken* 30/08/2019: “Aktivist: Det hedder hverken ’fed’ eller ’overvægtig’. Det hedder tyk”.
 - ”Sproget er vigtigt. Og det kan sagtens ændres, det kræver blot samarbejdsvilje, fra dem, der skal sige tingene anderledes. (...) Tykfobi er navnet på den struktur, som undertrykker tykke mennesker. Tykfobien er den frygt og det had, som vi alle oplæres til at have i os. Den manifester sig dagligt.” - ”Men det er ikke en fejl at være tyk. Tyk er bare en kropstype ligesom høj, lav og slank. ’Overvægt’ og ’overvægtig’ er undertrykkende ord, som kun er konstrueret for at stå i modsætning til ’normalvægtig’ og ’normalvægt’. Og den sproglige konstruktion har kun til formål at andetgøre tykke mennesker og placere dem godt og grundigt uden for normens accept og respekt. ’Fed’ og ’fedme’ er ikke neutrale ord på dansk. Det er sygeliggørende ord.
 - **Third-person pronouns:** A gender neutral or gender inclusive pronoun is a pronoun which does not associate a gender with the individual who is being discussed. <https://uwm.edu/lgbtrc/support/gender-pronouns/>
 - Some languages, such as English, do not have a gender neutral or third gender pronoun available, and this has been criticized, since in many instances, writers, speakers, etc. use “he/his” when referring to a generic individual in the third person. Also, the dichotomy of “he and she” in English does not leave room for other gender identities, which is a source of frustration to the transgender and gender queer communities.
 - People who are limited by languages which do not include gender neutral pronouns have attempted to create them, in the interest of greater equality.
 - **Banning cultural canon elements that naturalize a national, white, Christian heritage?**
 - In Copenhagen Business School in 2018, there was a conflict over whether a department staff meeting could start the meeting by singing the historical song “Den Danske sang er en ung blond pige” (The Danish song is a fair, young maiden”, 1924). Allegedly, an employee with non-Danish ethnic background felt excluded and insulted by the lyrics, and received an apology from the head of department.

- **How can we handle inclusion and diversity in the curriculum of a Media and Communication Studies program?** (see attached course description)
 - Course description, Professor Rikke Andreassen, Roskilde University (in Danish): ”Kurset giver en bred introduktion til forskellige temaer inden for interkulturel kommunikation, dvs. kommunikation med fokus på inklusion og diversitet. Der arbejdes med emner som køn, seksualitet, race, etnicitet, handicap, diskrimination, mv. for at opnå forståelse for og indsigt i, hvordan man (som kommunikationsmedarbejder) styrker sin kommunikation, når man arbejder i en global og mangfoldig nutid. Vi anvender teorien til at forstå og nuancere aktuelle politiske begivenheder, kampagner eller bevægelser (som fx #Metoo, #BLM, krigen i Ukraine, mv.). Samtidig arbejder vi løbende (gennem øvelser) med at omsætte de (til tider) abstrakte teorier og akademiske indsigter til konkret kommunikation og konkrete kommunikationsprodukter.
 - Course elements:
 - Gender and sexuality (J. Butler 2007; S. Ahmed 2004)
 - Post-colonialism (E. Said 2002; F. Fanon 2008, C. Mohanty 1988)
 - Race and Whiteness (R. Andreassen & U. Ahmed 2014; P. McIntosh 2015)

HE/SHE HIM/HER HIS/HER HIS/HERS HIMSELF/HERSELF

zie	zim	zir	zis	zieself
sie	sie	hir	hirs	hirsself
ey	em	eir	eirs	eirself
ve	ver	vis	vers	verself
tey	ter	tem	ters	terself
e	em	eir	eirs	emself

- Masculinity (E.K. Sedgwick 1985; J. Hakim 2019)
- Intersectionality and disability (L. Davis 2018; S. Schalk 2018)
- Critical data studies (van Dijck 2013; S. Zuboff 2019)

De-westernizing media and communication studies

- **The West versus The Rest: ‘De-westernization’ holds different meanings for western and non-western scholars**
 - Silvio Waisbord & Claudia Mellado, “De-westernizing Communication Studies: a Reassessment”, *Communication Theory* special issue, vol. 24, 2014.
 - “Calls for “de-westernization” invite scholars to reflect upon the broad conditions of intellectual production, and propose an epistemic shift. Undeniably, “de-westernized” knowledge is in, parochial and Eurocentric research out. Many may remain unmoved, but hardly anyone would say “de-westernization” is a bad idea or unnecessary at a time when the field has become increasingly globalized.”
 - “In the West, De-westernization is deemed necessary to enrich a field that has been historically organized around analytical concepts, epistemologies, arguments, and evidence developed in the United States and Western Europe.”

- “Outside the West, the argument is that “Western” theories and arguments are inadequate to understand local and regional communication processes and phenomena. Because it transfers foreign categories and perspectives, scholarship embedded in Western premises carries particular ontological and analytical distortions.” (...) It is argued that it is necessary to abandon Western notions of democracy, public sphere, journalism in the study of local communication processes for those ideas are premised on foreign notions of agency and personhood. (...) There are calls to cultivate indigenous theories that reflect particular conditions and understandings of non-Western communities.”
- Considering the heterogeneity of African and Asian cultures and many potential interpretations of religious texts, what does it mean to foreground those perspectives in communication research? Another problem is essentializing “Western” communication scholarship as if it were firmly and unequivocally organized around the same premises, namely positivist, rational, self-interest and individualistic principles. (...) It is important to approach ‘de-westernization’ critically.”
- **Are we, as western scholars, conscious enough about the position we speak from?**
 - “Hvide vesterlændinge skal blive mere bevidste om det sted, de/vi taler fra. VI befinder os i et kulturelt vadested, hvor den store udfordring for Vesten, som historisk har siddet på definitionsmagten, er både at holde fast og give plads. Det sidste, fordi det er en kendsgerning, at Vestens tænkning både repræsenterer oplysning og eksklusion” (Jes Stein Pedersen, *Politiken* 13. april 2022)
- **What are the insights to be harvested from postcolonial perspectives?**
 - “Postcolonial perspectives can lend impetus for theory formulation and they may also unsettle normalized standards in knowledge production itself. (...) This special issue aims at strengthening critical perspectives in Global Media Studies as well as International Communication in order to expand and challenge the hegemonic canon of media studies. (...) we have observed that the representation of post-and neocolonial, intersectional and queer perspectives in the field does not do justice to their rich histories, transgression and contributions, as they are often sidelined or washed into the canon, where they frequently lose their potential of critique of power. (...) they all draw attention to blind spots in communication studies, mark and question global norms and expose Eurocentric standards. (...) We argue that postcolonial perspectives can also help to dismantle and contextualize global dynamics in centuries of systemic racism and show how technologies have helped to co-create interlocking hierarchies of oppression drawing from a modernisation paradigm benefiting the powerful.” (Anna Antonakis & Ricarda Drüeke, special issue editorial for *Global Media Journal*, 11(2).
- **How can we understand the epistemological contribution of nonwestern scholarship?**
 - “Can African scholars speak? Situating African voices in International Communication scholarship” (Gregory Gondwe, article in *Media, Culture & Society*, online first 2022).
 - Abstract: This article seeks to contribute and engage with debates pertaining to epistemology, knowledge production, and positionality of ‘International Communication Studies’ (ICS) in sub-Saharan Africa. The study operates on the assumption that International Communication studies in most Sub-Saharan Africa are characterized by tales of marginalization, poverty, wars,

and tribal conflicts. While this approach speaks to the notion of development communication, it is insufficient to bolster the contributions of African scholarship to the global literature. In turn, ICS in Africa is treated as second class and dependent on Western scholarship for survival. Against this backdrop, the study interrogates the position of African scholarship, arguing that most research contributions are treated as repositories for raw data with no epistemological knowledge to contribute to the global network platform.

- **To what extent can – and should - we, as Nordic media scholars, digest and include multiple global empirical contexts in our research? Is generalized knowledge still achievable?**
 - “2021 has been a tough year for journalism. Nowhere has it been tougher than in the Global South, where journalists have had to grapple with shrinking resources, restricted freedoms and structural inequalities. But that's not the whole story. New voices are emerging across the industry. Innovative projects are reaching new audiences in Argentina and South Africa. Journalists are fighting for press freedom in countries such as Nicaragua, Brazil and Afghanistan. At the Reuters Institute we've published dozens of pieces this year about journalism in the Global South, an area often ignored, overlooked and underreported by mainstream publications. We've also hosted podcasts, lectures and events with leading journalists from the region. In this newsletter you'll find links to our pieces and some of the things we've learned this year with the help of our contributors Raksha Kumar, Laura Oliver and Benon Oluka.” (*Reuters Institute Newsletter*, 28 December 2021)
 - Recent article titles picked from *Media, Culture & Society*:
 - “Neoliberalism and authoritarian media cultures: a Vietnamese perspectives”
 - “Infrastructure of life: public address, listening and crowds in the Delhi metro and Kumbh”
 - “Virtual reality and celebrity humanitarianism: Rashida Jones in Lebanon”
 - “Beyond platform capitalism: critical perspectives on Facebook markets from Melanesia”

What does a climate agenda for media and communication studies look like?

I assume that the issues of climate and sustainability require less stimuli than the above topics. I have therefore only listed one perspective under this topic, which focuses on potentially making it mandatory for university programs to develop a common climate ethics.

Do media and communication programs need a common climate ethics? (*Kristeligt Dagblad*, Fabian Holt, associate professor, Roskilde University, 21 February 2022)

“When universities both educate lawyers to represent farmers in lawsuits against oil pollution and to defend the oil industry, this should urge us to coordinate scholarly activities in the area of climate and sustainability.

After largely having ignored environmental problems for a hundred years, the humanities and the social sciences started to see climate change as a common societal challenge.

(...) Some of the best law experts in the world have educated the lawyer Steven Donziger, who defended tens of thousands of victims of Chevron’s oil pollution in the Amazonas. But these very experts have also trained Chevron’s lawyers, who have been harassing Donziger for years.

In the same way communication teachers educate staff to the disaster management of public authorities and educators about climate affairs, but also PR-staff to the oil industry. As in the case of earlier crises in history, the universities play contradictory and uncoordinated roles when it comes to climate change.

(...) the greatest societal task for the humanities and social sciences is to guide a reconstruction and a new beginning characterized by the demise of the social order as we know it. This calls for neither habitual thinking nor panic. It is time to listen to the ambitious diagnoses and proposals coming from these areas of scholarship, about how to avoid a complete destruction of human civilization”.